

עושיין פסין פרק שני עירובין

כד.

עין משפט נר מצוה

(א) [נספח: מרן, (ג) ח"מ, (ד) לעיל ד: גרסות מלא. סוכה ו. שנת קיב: כלס פ"ז מ"א, (ד) כלס פ"ז מ"ד שנת קיב, (ה) ס"ל קמחוק, (ו) [שנת קיב: ע"ז (א); (ב) ס"ל פתח (ח) [ג"ל אלוהי] (ט) ג"י ע"כ, כדלה,

הגהות הב"ח

(א) גמרא עימה לנו סנדל דתנן סנדל שנספקא אחת: (ב) ר"ש ד"ה טעור מן (ג) ר"ש ד"ה ס"ד סע ד"ה אגל וי: (א) שם מן האון שעדיין היה מדרס למלא כלס כ"ל וימית לקבל טומאה ממק: (ד) תוס' ד"ה לא אמר וכו' קרפף ציט סאתים ואין יכול לנטול ממנה: (ה) בא"ד דעניל מיעוטא לגבי רובא:

מוסף רש"י

הובא לקמן כד:

רבינו הגאון

מורכבו(ת) כ"ו שהיה נישכר את הוויית. לר' אליעזר יתרו אם היה אורכה יתר על שנים כרחה אפילו אמה, אם היא מרובעת לא שרי לטלטלה בה. דכי (משכחתי) [משתח] לה באיכסונה מויתא זויתא (ואסתכח) [ואסתכח] טפי מן שנים ברוחבה כ"ו גזניא בן דאמינוס (דאמינוס) לא היה לכס גבול לזה אהא (אר) גזניא גזניא ויא אהא גזניא גזניא לישבתי שבת. ואילו ר' יוסי דאמר אפילו אורכה כשנים כרחה (אפי) מרובע (ש"ן, דילין) ממשכן דהוא אורכו ק' אמה ורחבו נ' אמה, שנמשאו ארבו מרובע פנימ ברוחבו אפי' דאיכסונן טפי מן שנים כרחה שרי. כ"ו אהא דאמר המעביר ד' אמות ברשות הרבים אינו חייב עד שיעביר הן ואלכסונן. ואמר ר' פפא ברק לן רבא עומד ברשות הרבים גבוה ר' רובח ד' מי בעינן הן ואלכסונן אי לא. ויגדלה דלך פרך י' אמות כאלה ולא גדר עשר אמות צבת אחת אלא מעט היה פורץ וגודר מיד: עד ששלימו ליוסף מעשה. מי אמרינן כיון דלא פתח לא הוה חייב שרי. נגזר רובו וכו' אין הקרפף יותר מבית סאתים והוקף לידה אפי' נזרע מותר לטלטל בו הדיו כחצר, אבל נטע אילנות בקרפף יותר מבית סאתים שהוקף לידה אפי' נטע כולו היה הוא כחצר. קרפף יתר מבית סאתים שהוקף לידה אם ננטע רובו היה הוא כחצר. פי' לא אפקיה מתורת חצר דעבדי אנושי דעבדי אילנות בחצר, ועינין תורת חצר עליו. אבל אם נזרע ההקפה שהוקף לשם דירה לפיכך אמרו היה הוא כחצר, ותנן לא אמר בית סאתים אלא בנינה וברקפף אבל יתי מין אסור, וזה כיון שהיה יתר מבית סאתים אסור, והא זרעיהן ודא אפקיה לידה. אמר רב הונא בריה דר' יהושע לא אמר שבתא זרעיהן ודא אפקיה לידה. אמר רב הונא בריה דר' יהושע לא אמר שבתא זרעיהן ודא אפקיה לידה. אמר רב הונא בריה דר' יהושע לא אמר שבתא זרעיהן ודא אפקיה לידה. אמר רב הונא בריה דר' יהושע לא אמר שבתא זרעיהן ודא אפקיה לידה.

טעיל לגבי רובה. והוי כאלו זרע כולו: והוי ליה קרפף יוסר מני סאתים. ואע"ג דהוקף לדירה חשוב כלא הוקף לדירה דלא הוי כולו גינה וגינה לא מהני הוקף לדירה: דלא הוי. ההוא מיעוט דנזרע ציט סאתים דלא חשיב להבדל מן החצר ולהקרות לו שם לצדו: אצל ציט סאתים. נקרא קרפף שלך הוקף לדירה ואע"ג דאלו היה צאנפי נפשיה צביט סאתים לא מיתסק הכא דנפרח לחצר ואמר נפרעה לו קיימא לן דאסור לנטול ממקוץ האסור לה וואסרין הרשויות זו לזו ואין מטלטלין לא ציה ולא ציה: כמאן. אמרי' דשתי רשויות יניהו: כדנצן. דלפיני עליה דר"ש צפ' כל גגות (קמח) פט. ואמרי כל חד וחד רשות לעלמו ואע"ג דליכא דירין ציה דליסורו אהדדי אין מטלטלין מזה לזה: לקולא. דלפילו המיעוט ציט סאתים דמיקרי קרפף כיון דצאנפי נפשיה שרי השתא נמי שרי ולא אסרי אהדדי דלילו היה מחילה ציניהן הוי שרי לנטוליו מזה לזה כר"ש והשתא דנפרעו זה לזה לא נפרעו לרשות האסור לה אצל יותר מצית סאתים נעשה כרמלית וציה אפילו ר"ש מודה דאין מטלטלין מחד לקרפף יותר מצית סאתים שלך הוקף לדירה והכא דנפרעו זה לזה הוי כל אחד נפרח למקום האסור לו: איצטלואוס. נטועין שורות שורות וגלה לצבת שם: לני רב הונא. ויומר מצית סאתים הוי הוקף לדירה וניטע אחרי כן: קרפף יוסר מצית סאתים שלך הוקף לדירה. ואחרי כן ציה אצלו דירה ואמרי' לקמן הוקף שלך לדירה ולצסוף פתח לו פתח דירת ציתו לא מהני: יציא הוא עושה פורץ לא פרעה יוסר מעשה. דהוי כמי שאין צו מחילות וגודר וסותם אותה פירעה ומעמידה על עשר והוי פתח ולצסוף הוקף לדירה שנפתחה לו דלעולם צעינן שיגדור יותר מעשר אמות דאי פריץ עשר לצד וגדרה לא חשיב ההוא היקף לשם דירה אלא כמי שעשה פתח לעד עשר לעולם הוי פתח: פתח אמה. אצל סתימה וגדרה ועוד פרך אמה אצל סתימה אמה המדשה וגדרה דלא פרץ י' אמות כאלה ולא גדר עשר אמות צבת אחת אלא מעט היה פורץ וגודר מיד: עד ששלימו ליוסף מעשה. מי אמרינן כיון דלא פתח לא הוה חייב שרי. נגזר רובו וכו' אין הקרפף יותר מבית סאתים והוקף לידה אפי' נזרע מותר לטלטל בו הדיו כחצר, אבל נטע אילנות בקרפף יותר מבית סאתים שהוקף לידה אפי' נטע כולו היה הוא כחצר. קרפף יתר מבית סאתים שהוקף לידה אם ננטע רובו היה הוא כחצר. פי' לא אפקיה מתורת חצר דעבדי אנושי דעבדי אילנות בחצר, ועינין תורת חצר עליו. אבל אם נזרע ההקפה שהוקף לשם דירה לפיכך אמרו היה הוא כחצר, ותנן לא אמר בית סאתים אלא בנינה וברקפף אבל יתי מין אסור, וזה כיון שהיה יתר מבית סאתים אסור, והא זרעיהן ודא אפקיה לידה. אמר רב הונא בריה דר' יהושע לא אמר שבתא זרעיהן ודא אפקיה לידה. אמר רב הונא בריה דר' יהושע לא אמר שבתא זרעיהן ודא אפקיה לידה.

לא אמרן אלא דלא הוי בית סאתים. אע"ג דלרצנן קרפף פחות מצית סאתים דינו כקרפף ציט סאתים (ד) לנטול ממנו לאחר משום דאין סנדל שיחו שלשה חילוקים בשלשה משהיון הכא לא אסר מיעוט הנזרע לרוב שאינו זרע ציט סאתים לא חשיב שהוא פחות מצית סאתים לא חשיב זבטל לגבי רוב שאינו זרע אלא ציט סאתים חשיב טפי ולא זבטל וצמרע רובו אפי' לא הוי ציט סאתים אסור דבטיל (ט) לגבי רובו והוא כנזרע כולו: סנדל שנפסקה וכו'. הוא הדין צאל תקנה נמי דטמא מדרס דאי שנפסקה פריחה לה טומאה מו לא הדרה לה דלא מלינו טומאה ישנה חוורת אלא צבלי מתכות דמפרש בסוף פ"ק דשבת (ד' טו.) והא דנקט ותקנה פ"ה לאשמעינן אע"ג דתקנה כי נפסקה שניה טהורה מן המדרס דמיס חדשות צלו לכאן: אב"ל טמא מגע מדרס. פירש הקונטרס משום דעדיין כלי הוא לאשתמושי ציהו תשמעמא אחריהו אלא צבלי מתכות נפסקה שניה טמא מגע מדרס וקשה דתנן צבליא צסיפא דתן משנה צמכת כליס צפרק כ"ו (מ"ד) לא הספינ לתקן לרשונה עד שנפסקה שניה טהורה ורש"י חזר צו והניח אצל טמא מגע מדרס עדיין כלי הוא וחי מילתא קמימא דלא צימקנה לרשונה ולפירושו אינני מודה למיתי צרישא ומיקנה דאי לא תקנה כי נפסקה שניה אינה טמאה אפילו מגע מדרס ואגב דמי צרישא מי נמי צסיפא ומייה מימה ממי צו לא מגע מדרס דלא צו לו מגע מדרס ומדרס יחד כגון צנרס עליו הזב צרגלו יתן או אפי' נזרע ולא הספינ צפשוטי כלי עץ א"כ איכא פליט חדשות למגע מדרס כמו למדרס ולפי רש"י קמא ניחא דלפילו נפסקו צ' אוניס טמא מגע מדרס הואיל וחי לתשמעמא אחריהו וצפרק אלו קשרים (שנת דף ק"ב: פ"ה דטמא מגע מדרס לפי שנגע צעמא כשהיה אצ הטומאה ולא הירא דטומאת ציט הסתמיס היא דלא קיימא לן כרבי תמרס דלמרס מטמא מדרסיס כן צפשוט צפרק צהמה המקשה (חולין דף ע"ב:) וצהעור והרעב (שם דף קט"ו:) טומאת ציט הסתמיס היא ומה שפירש כאן נמי צצשעת פרישתו מחוץ קיבל טומאה מצביו אינו נראה דצפרק צהמה המקשה (שם דף ע"ב:) אמרינן דעמינן צלות מצבד גדול ואין לומר דצפתקיין אחין ראשון לאחר שפטר חליה נעשית מחוצרת וצא לה טומאת מדרס צצטלה לסנדל וכשחזר ותפר חליה השניה צא לסנדל מגע מדרס מן הארון ומו ליכא פניס חדשות דלא"כ

כ"א א ב מ"י פ"ז מהל' שבת הלכה ו טו"ש"ע א"ח ס"י שנת פט"ף ט: ל ג ד מ"י שם ה"ה טו"ש"ע שם ס"ב: ל"א ה מ"י פ"ז מהל' כל"ס הלכה ז: ל"ב ו מ"י פ"ז מהל' כל"ס ז ח מ"י פ"ז מהל' שבת הלכה י טו"ש"ע א"ח ס"י שנת: ל"ד ט מ"י שם הלכה ו טו"ש"ע א"ח ס"י שנת פט"ף ט:

רבינו הגאון (המשך)

רובו בטיל ליה מיעוטו לגבי רובו וחשיב כמי שלא הוקף לדירה כיון שזרעו, ליהוי כי קרפף יתר מבית סאתים שלא הוקף לדירה, כשם שזרעו עשאו כשהיה כן תעשהו ביתר מבית סאתים. אלא אי איתמר, הכי איתמר, הא נזרע מיעוטו שרי אמר רב הונא כ"ו ר' ירמיה מדיפתי מתני לה לקולא נזרע רובו הוי הוא כגינה ואסור. הא מיעוטו שרי, אמר רב הונא בריה דר' יהושע לא אמרו אלא בית סאתים הא יתר מבית סאתים אפילו שלא נזרע אלא מיעוטו אסור (כמאן כרבנן. איצטלואוס עיקר הבהמה ארוות סוסיס הוא בלשון יוני, ופירושו כי נטועין אילנות זה בצד זה כגון העמדת סוסיס בתוך אורתימה זה בצד זה. ואסקינא דאע"ג דאגינה עשויה איצטלואוס מותר כ"ו חמנן. אמר רב חמנן אמר שמואל קרפף יתר מבית סאתים שלא הוקף לדירה. פורח בו פריצה יתר מעשר אמות, וחזר וגודר לשם דירה ירוי, וחשוב כאילו הקיפו כולו לשם דירה. וכן אם פריץ אמה וגדרה לשם דירה, פריץ אמה וגדרה לשם דירה עד שהשלים יתר מעשר אמות גדר לשם דירה, נעשה כאילו הוקף כולו לשם דירה ומותר לטלטל בכלו, ואפילו הוא בית א"ר כיון. כי הא דתנן כל כלי בעלי בתים שיעורין ביינומים כלומרם אם יניקבו כמוציא רימון טהור. ובעי חזקיה ניקב כמוציא זית וסתמו, וחזר וניקב כמוציא זית וסתמו, עד שהשלימו ליוסף רימון, ואי ליה ר' יוחנן כ"ו לא משתמיה היא זו סנדל שנפסקה אחת מאוניו והיקנה טמאה מדרס, ניפסקה שניה והיקנה טהר מלמא מדרס כ"ו, ואמר לן פניס חדשות באו לכאן, הכא נמי פניס חדשות באו לכאן. כלומר אינן את הן אינן אלא כאילו אחרות חדשות באו עכשיו. קרי חזקיה על ר' יוחנן לית דין בר אינש, כמלאך הוא חשוב שמכין ומוציא אילו החכמות. אמר רב כהנא רחבת שאהורי בתים אין מטלטלין בה אלא ב' אמות. אמר ר' אבא מן הבתים חלופי פתח מותר לטלטל בכלו. ודוקא פתח ולבסוף הקיף הדווא לא הקיפה לדירה. אבל אפילו שלא לשם דירה ולבסוף פתח לא. ואמרין פתח מן הבתים פתח ואח"כ הקיפו צריכה ליתיה, והא דאי לדירה היא. ופרקינן כגון דאית ליה בהורא רחבה בי דרי. פי גורן לירוש עליו תבואה. מהו דתמא האי פתח לגורן הוא דעבדיה, קמ"ל דיכין דאית ליה פתח אחי דאקיף לדירה הוא דאקיף. קרפף יתר מבית סאתים שהוקף לידה ונתמלא מים, כנסיעים דמי. ומותר לטלטל (בבבול) (בבבול) [ובכולן] כחצר דמי דאיכא מאן דעבדי בחצירו בריכה של מים.

מוסף רש"י

הובא לקמן כד:

רבינו הגאון

מורכבו(ת) כ"ו שהיה נישכר את הוויית. לר' אליעזר יתרו אם היה אורכה יתר על שנים כרחה אפילו אמה, אם היא מרובעת לא שרי לטלטלה בה. דכי (משכחתי) [משתח] לה באיכסונה מויתא זויתא (ואסתכח) [ואסתכח] טפי מן שנים ברוחבה כ"ו גזניא בן דאמינוס (דאמינוס) לא היה לכס גבול לזה אהא (אר) גזניא גזניא ויא אהא גזניא גזניא לישבתי שבת. ואילו ר' יוסי דאמר אפילו אורכה כשנים כרחה (אפי) מרובע (ש"ן, דילין) ממשכן דהוא אורכו ק' אמה ורחבו נ' אמה, שנמשאו ארבו מרובע פנימ ברוחבו אפי' דאיכסונן טפי מן שנים כרחה שרי. כ"ו אהא דאמר המעביר ד' אמות ברשות הרבים אינו חייב עד שיעביר הן ואלכסונן. ואמר ר' פפא ברק לן רבא עומד ברשות הרבים גבוה ר' רובח ד' מי בעינן הן ואלכסונן אי לא. ויגדלה דלך פרך י' אמות כאלה ולא גדר עשר אמות צבת אחת אלא מעט היה פורץ וגודר מיד: עד ששלימו ליוסף מעשה. מי אמרינן כיון דלא פתח לא הוה חייב שרי. נגזר רובו וכו' אין הקרפף יותר מבית סאתים והוקף לידה אפי' נזרע מותר לטלטל בו הדיו כחצר, אבל נטע אילנות בקרפף יותר מבית סאתים שהוקף לידה אפי' נטע כולו היה הוא כחצר. קרפף יתר מבית סאתים שהוקף לידה אם ננטע רובו היה הוא כחצר. פי' לא אפקיה מתורת חצר דעבדי אנושי דעבדי אילנות בחצר, ועינין תורת חצר עליו. אבל אם נזרע ההקפה שהוקף לשם דירה לפיכך אמרו היה הוא כחצר, ותנן לא אמר בית סאתים אלא בנינה וברקפף אבל יתי מין אסור, וזה כיון שהיה יתר מבית סאתים אסור, והא זרעיהן ודא אפקיה לידה. אמר רב הונא בריה דר' יהושע לא אמר שבתא זרעיהן ודא אפקיה לידה. אמר רב הונא בריה דר' יהושע לא אמר שבתא זרעיהן ודא אפקיה לידה.

מוסף רש"י

הובא לקמן כד:

רבינו הגאון

מורכבו(ת) כ"ו שהיה נישכר את הוויית. לר' אליעזר יתרו אם היה אורכה יתר על שנים כרחה אפילו אמה, אם היא מרובעת לא שרי לטלטלה בה. דכי (משכחתי) [משתח] לה באיכסונה מויתא זויתא (ואסתכח) [ואסתכח] טפי מן שנים ברוחבה כ"ו גזניא בן דאמינוס (דאמינוס) לא היה לכס גבול לזה אהא (אר) גזניא גזניא ויא אהא גזניא גזניא לישבתי שבת. ואילו ר' יוסי דאמר אפילו אורכה כשנים כרחה (אפי) מרובע (ש"ן, דילין) ממשכן דהוא אורכו ק' אמה ורחבו נ' אמה, שנמשאו ארבו מרובע פנימ ברוחבו אפי' דאיכסונן טפי מן שנים כרחה שרי. כ"ו אהא דאמר המעביר ד' אמות ברשות הרבים אינו חייב עד שיעביר הן ואלכסונן. ואמר ר' פפא ברק לן רבא עומד ברשות הרבים גבוה ר' רובח ד' מי בעינן הן ואלכסונן אי לא. ויגדלה דלך פרך י' אמות כאלה ולא גדר עשר אמות צבת אחת אלא מעט היה פורץ וגודר מיד: עד ששלימו ליוסף מעשה. מי אמרינן כיון דלא פתח לא הוה חייב שרי. נגזר רובו וכו' אין הקרפף יותר מבית סאתים והוקף לידה אפי' נזרע מותר לטלטל בו הדיו כחצר, אבל נטע אילנות בקרפף יותר מבית סאתים שהוקף לידה אפי' נטע כולו היה הוא כחצר. קרפף יתר מבית סאתים שהוקף לידה אם ננטע רובו היה הוא כחצר. פי' לא אפקיה מתורת חצר דעבדי אנושי דעבדי אילנות בחצר, ועינין תורת חצר עליו. אבל אם נזרע ההקפה שהוקף לשם דירה לפיכך אמרו היה הוא כחצר, ותנן לא אמר בית סאתים אלא בנינה וברקפף אבל יתי מין אסור, וזה כיון שהיה יתר מבית סאתים אסור, והא זרעיהן ודא אפקיה לידה. אמר רב הונא בריה דר' יהושע לא אמר שבתא זרעיהן ודא אפקיה לידה. אמר רב הונא בריה דר' יהושע לא אמר שבתא זרעיהן ודא אפקיה לידה.